

*видади
хэлилов*

СҮЛҮҖМҲН ӘЛӘСКӘРОВ

М. Ф. Ахундов адына
Адыр-Түспүзликте
КҮТӘПХАНАСЫ

БАҚЫ — 1989

УШАГЛЫГ ВЭ КЭНЧЛИК ИЛЛЭРИ

Сүлејман Әјјуб оғлу Әләскәров 1924-чү ил феврал ајынын 22-дә Шушада анадан олмушдур. Шәһәрин мусиги һәјаты ушаглыгдан онда бу сәнәтә дәрин мараг ојатмышдыр. Јај ајларында Шушанын һәр кушәсиндән тар, гавал сәси кәләрди. Мәшһур ханәндәләримиздән Сејид Шушински, Хан Шушински вә башгалары Чыдыр дүзүндә мәчлис гурар, ајры-ајры муғамлары, хүсусилә «Гарабағ шикәстәси»ни вә тәснифләри бөјүк шөвлә охујардылар. Онларын әтрафына мусиги һәвәскарлары топлашардылар. Балача Сүлејман да ханәндәләрин чыхышларына һејран кәсиләрди.

Белә мәчлисләрдән о зүмзүмә еләјә-еләјә кедәрди. Һәлә бир нечә һаваны түтәкдә чалмағы да өјрәнмишди.

1933-чү илдә Шушада Мусиги Техникуму тәшкил олуанда балача Сүлејманын севинчи јерә-көјә сығмады. Мусиги мәктәбини, инди мәшһур скрипкачы кими таныдығымыз Азәрбајчан ССР әмәкдар артисти, профессор Азад Әлијевин атасы Һәмзә Әлијев тәшкил етмишди.

С. Әләскәров 1935-чи илдә техникумун тар синфинә кирир. Оун илк мүәллими мәрһум бәстәкарымыз Гәмбәр Һүсәјли олур. Лакин бир илдән сонра Г. Һүсәјлинин Кәнчәјә кетмәсилә әлагәдар олараг ону Рәсул Әсәдов әвәз едир. Сүлејман бир нечә ил Рәсул мүәллимин синфиндә охујур.

Техникумда мусиги нәзәријјәсинин әсасларыны Фатма Зейналова вә Николај Серкејевич Серкејевдән һәвәслә өјрәнирди. О илләрдә ән јахшы мусиги мүәллимләри өз аиләси илә бирликдә Шушаја ишләмәјә кәлирдиләр. Республिकाда истәдәдлы мусиги кадрлары һазырламаг сәнәсиндә әвәзсиз хидмәтләри олан Николај Серкејевич Серкејев вә онун һәјат јолдашы Полина Николајевна, һабелә фортепиано мүәллими профессор Алексеј Платонович Рахманов, һәјат јолдашы, мусиги нәзәријјәси, ритмика мүәллими Зоја Владимировна вә башгалары јетирмәләри тәрәфиндән бу күн бөјүк еһтирам вә дәрин миннәтдарлыг һисси илә хатырланырлар.

Илк тәһсил илләрində өзүнү истә'дадлы мусигичи кими көстәрән кәнч Сүлејманы өјрәниб-өјрәтмәк һәвәси педагожи техникума кәтирди. О, мусиги техникумунда тәһсил алмагла јанашы, педагожи техникумда да охујурду.

Мусиги ифачылығынын сирләринә јијәләнмәк сә'ји Сүлејманы техникумда тәшкил олуан бәдни өзфәалијјәт коллективләриндә иш тирак етмәјә руһландырыды. Бу сә'јин, чошгун һәвәсинин нәтичәси тез бир заманда өзүнү парлаг шокилдә көстәрди. С. Әләскәров 1939-чу илдә техникумда Азәрбајчан халг чалны аләтләри оркестри тәшкил етди. О заман оркестрдә 50 нәфәрәдәк мусигичи бирләширди. Мүнтәзәм мәшгләр нәтичәсиндә аз бир вахта кениш концерт програмы һазырланды. Оркестрин репертуары әсасән халг маһны вә рәгсләр, рәнкләр, тәснифләрдән ибарәт иди. Бир мүддәт сонра репертуара бөјүк бәстәкарымыз Ү. һачыбәјовун «Короғлу» операсындан парчалар да дахил едилди. Доғрудур, о заман операнын парчаларынын нот јазыларыны, партитураларыны әлдә етмәк чәтин иди. Буна бахмајараг, оркестрин рәһбәри кими о, операнын ајры-ајры парчаларынын граммифон валларыны әлдә едә билмишди. Ифа олуначаг парчалары валларын васитәсилә габагачадан өзү өјрәнир, сонра исә һәмин нүмунәләри оркестрин үзвләринә өјрәдирди. Кәркин мәшгләр тез бир заманда өз бәһрәсини верди. Оркестр Шуша, Степанакерт, Ағдам шәһәрләриндә, әтраф кәндләрдә зәһмәткешләрин гаршысында чыхыш едир, кениш динләјичиләрин рәғбәтини газанырды.

1940-чы ил... С. Әләскәров тәһсилени давам етдирмәк үчүн Бақыја кәлир, Али тәһсил алмагла јанашы, мусиги мәктәбләриндә вә мүхтәлиф инчәсәнәт мүәссисәләриндә чалышыр.

БӘСТӘКАРЫН

ПЕДАГОЖИ-ЕЛМИ ФӘАЛИЈЈӘТИ

Сүлејман Әләскәров сөзүн һәгиги мәнәсында зәһмәткеш сәнәткардыр. Һарада ишләмәсиндән асылы олмајараг һәмишә бир али мәгсәдә хидмәт етмишдир: доғма Азәрбајчанын әмәксевәр өвладларыны, онларын рәшадәтли әмәјини тәрәннүм едән сәнәт әсәрләри јаратмаг.

Мәһз буна көрә дә јарадычылыг, педагожи-елми фәалијјәти кениш диапазонда, демәк олар ки, һәр јердә, һәр саһәдә мүвәффәгијјәт газанмышдыр. Шушада, һәдә мусиги вә педагожи техникумун сон курсунда охујаркән [1939—1940-чы илләр] мусиги техникумунда мүәллими кими фәалијјәт көстәрмишдир.

Педагожи фәалијјәтә башладыгы илк илләрдә С. Әләскәров кәнчләрә мусиги нәзәријјәсиндән вә тар ихтисасындан дәрс демшидр.

Сүлејман мүәллим 1948-чи илдә Азәрбајчан Дөвләт Консерваториясынын бәстәкарлыг шө'бәсини профессор Б. И. Зейдманын синфиндә фәргләнмә диплому илә битирдикдән сонра 1948—49-чу илләрдә Бақы орта ихтисас мусиги мәктәбинә рәһбәрлик етмишдир. Истәр һәмин илләрдә, истәрәсә дә 1952-54-чу илләрдә мәктәбдә директор олдугу заман С. Әләскәров чалышмышдыр ки, бу тәһсил очағында кәнчләр өз иш кејфијјәти, јүксәк мәдәни профессионал савијјәси илә фәргләнән педагог мусигичи кими јетишсин, бөјүмәкдә олан нәслин мусиги-естетик тәрбијәси илә һәртәрафли, мүнтәзәм мәшгул олмағы бачарсын.

С. Әләскәровун Ү. һачыбәјов адына Азәрбајчан Дөвләт Консерваториясындагы фәалијјәти дә диггәтәлајидир; 1956-чы илдән индијә кими консерватория халг мусиги кафедрасында фәалијјәт көстәрир. О, тәләбәләрә Азәрбајчан халг мусигисинин әсасларыны өјрәдир, онлары бу сәнәтин өзүнә-мәхсус инкишаф хуsusијјәтләри, тарихи ән'әнәләри илә јахындан таныш едир.

С. Әләскәров 1971-чи илдән Азәрбајчан халг мусигиси кафедрасына рәһбәрлик едир. Кафедранын кәнч мүәллимләринә гајғы илә јанашан С. Әләскәров чалышыр ки, ихтисас фәнни үзрә вә Азәрбајчан халг мусигисинин әсасларындан мүһазирә вә семинар мәшғәләләри апаран мүәллимләр лазыми нәзәри һазырлағы малик олсунлар. Тәләбәләр милли мусиги аләтләриндә профессионал ифачылыг техникасына јијәләнсинләр, нәзәријјәни тәчрүбә илә әлагәләндирә билсинләр. Азәрбајчан мусиги фольклорунун сәчијјәви хуsusијјәтләрини дәриндән мәнимсәсинләр. Бунун нәтичәсидир ки, 1960-чы илдән индијәдәк консерваторияны мүвәффәгијјәтлә битирмиш 100 нәфәрдән чох мә'зунун диплом иши Азәрбајчан мусиги фольклорунун бу вә ја кикәр проблем мәсәләләринә һәср олунамушдур.

Профессор С. Әләскәровун педагожи-елми фәалијјәти тәкчә али-орта ихтисас мәктәбләри илә мәндуллашмыр. О, республикамызын үмүмтәһсил мәктәбләриндә апарылан мусиги-естетик тәрбијә ишләри илә дә јахындан марагланыр. Көркәмли бәстәкарымыз 1970-чи илдән Азәрбајчан ССР Маариф Назирлијиндә мусиги-естетик тәрбијә үзрә тәдрис-методика шурасына рәһбәрлик едир.

Бәстәкар үмүмтәһсил мәктәбләри үчүн јазылан бир сыра мусиги дәрсликләринин мүәлифи вә елми редактору олмушдур.

Профессор С. Әләскәров вә онун рәһбәрлик етдији кафедр

ранын үзлери республикамызда мусиги тәлими ишини ән муасир тәләбләр сәвијјәсиндә гурмаг үчүн јени јоллар ахтары, мүһүм әһәмијјәт кәсб едән елми-педагожи проблемләрин һәллинә чалышырлар. Онлар Москва, Ленинград, Кијев, Дашкәнд, Јереван, Тбилиси Консерваторияларында фәалијјәт көстәрән һәмкарлары илә јахындан әләг сахлајыр, өлкәмиздә јаранан ән јахшы иш тәчрүбәсини, мусиги тәлиминин јени үсулларыны Азәрбајчан мусигисинин — мусиги сәнәтинин өјрәдилмәси ишинә јарадычылыгла тәтбиг едирләр.

МУСИГИ ИФАЧЫЛЫГ ФӘАЛИЈЈӘТИ

С. Әләскәров ушаглыгдан мусиги-ифачылыг сәнәтинә үрәкдән бағланмыш, бу јолда илк уғурлу аддымларыны атмышдыр. Кәләчәк бәстәкарын фитри мусиги исте'дады һәлә еркән өзүнү көстәрмишдир, кичик јашларындан түтәкдә чалмағы өјрәнмиш, бир чох ел һаваларыны, мүхтәлиф рәгс мелодияларыны сәрбәст олага ифа етмишдир.

С. Әләскәров 1941-чи илдә Республика Радио Верилишләри Комитәсинин халг чалғы әләтләри оркестринин јарадычы коллективиндә чыхыш етмәјә башламышдыр. Һәмин дөврдә о, икинчи тарлар групунда чалырды. 1943-чү илдән исә оркестрдә дирижорлуг етмәјә башламышдыр. Оркестрин репертуарында әсас јери Азәрбајчан бәстәкарларынын әсәрләри тутурду. Бунунла јанашы, јарадычы коллектив рус вә Гәрби Авропа бәстәкарларынын әсәрләрини дә ифа едирди.

У. Һачыбәјовун I вә II фантазијалары, «Ашыгсајағы», «Чәнки» әсәрләри, «Аршын мал алан» опереттасындан, «Лејли вә Мәчнун», һабелә «Короғлу» операларындан парчалар, Мүслүм Магомајевин «Радио маршы», «Азәрбајчан чөлләриндә»

әсәрләри, «Нәркиз», «Шаһ Исмајыл» операларындан парчалар, С. Рүстәмәвун «Баяты-Күрд фантазијасы», «Шадлыг рәгси» вә с. әсәрләр оркестрин ифасында мүвәффегијјәтлә сәсләнәрәк кениш динләјичи күтләсинин рәғбәтинин газанмышды.

1944-чү илдә С. Әләскәрову Азәрбајчан Дөвләт Мусигили Комедија Театрына дә'вәт едирләр. О, 1948-чи илә кими театрын баш дирижору вә мусиги һиссә мүдири вәзифәсиндә чалышыр. О заман театрын оркестриндә бә'зи әләтләр үзрә ифачы чатышмырды. Буна бахмајараг, театрын һәмин илләрдә тамашаја гојдуғу У. Һачыбәјовун «Аршын мал алан» вә «Мәшәди Ибад», С. Рүстәмин «Дурна», «Беш манатлыг кәлин», Фикрәт Әмировун «Үрәкчаланлар», «Көзүн ајдын», Солтан Һачыбәјовун «Гызыл күл», күрчү бәстәкары Долдзенин «Кето вә Коте», ермәни бәстәкары Ајвазјанын «Хош күн» вә өзүнүн «Мәһәббәт күлү», «Улдуз» оперетталары тамашачылар тәрәфиндән марагла гаршыланырды.

Сүләјман Әләскәров театрын симфоник оркестринә рәһбәрлик етдији мүддәтдә коллективин тәкмилләшмәсинә, мусигичиләрин ифачылыг техникасына јижәләнмәсинә чалышырды. Чох кечмир ки, коллектив республикамызда вә иттифаг мигјасында кениш шөһрәт газаныр.

С. Әләскәров 1949-1951-чи илләр әрзиндә Азәрбајчан ССР Кинематографија Комитәсиндә кино-театрлардакы оркестрләрин бәдии рәһбәри, 1951—52-чи илләрдә исә М. Магомајев адына Азәрбајчан Дөвләт Филармониясынын маһны вә рәгс ансамблынын рәһбәри вәзифәсиндә чалышмышдыр. Филармонияда ишләдији мүддәтдә јарадычы коллективин Азәрбајчан халг маһны вә рәгсләрини јени руһда, бәдии формада ифа едәрәк динләјичиләрә чатдырмасына, репертуарын Азәрбајчан бәстәкарларынын әсәрләри һесабына зәнкинләшмәсинә бөјүк тә'сир кәстәрирди.

С. Әләскәровун мусиги ифачылыг фәалијјәти кениш вә рәнкәрәнк олмушдур. О, 1956—58-чи илләрдә Азәрбајчан халг чалғы әләтләри оркестриндә дирижор, 1958-чи илдән 1960-чы илә кими Республика Радио вә Телевизија Верилишләри Комитәсинин бәдии рәһбәри вәзифәсиндә чалышмышдыр. Һәмин илләр Москвада кечириләчәк Азәрбајчан әдәбијјаты вә инчәсәнәти онкүнлүјүнә чидди һазырлыг көрүлүрдү. Оудр ки, халг чалғы әләтләри оркестринин тәркибинә вә репертуарына јенидән нәзәр јетирилир, ифачылыг сәвијјәсини даһа да јүксәлтмәк үчүн бир сыра тәдбирләр һәјата кечирилирди. Бу мәсәдлә Сүләјман Әләскәров Өзбәкистан ССР-ин пајтахты Дашкәнд шәһәринә кетмиш, орадан бас тары әвәз едән әләтләр кәтирмиш, онлары вә халгымызын гәдим чалғы әләти олан кануну оркестрин тәркибинә даһил етмишдир. Бу дәјишиклик оркестрин даһа аһәнқдар сәсләнмәсинә сәбәб олмушдур.

Оркестр 1959-чу илдә Москвада кечирилән Азәрбајчан җәдә бијјәти вә инчәсәнәти онкүнлү јүндә бә јүк мұвәффәғијјәтлә чыхыш етмишдир. Москванын мусиги ичгиманјјәти, мәғбуат вә көркәмли бәстәкарлар коллективин чыхышларыны, хусусилә репертуарыны јүксәк гижмәтләндирди.

С. Әләскәровун мусиги-ифачылыг фәалијјәтинин бүтөв бир дөврү Ш. Гурбанов адына Азәрбајчан Дөвләт Мусигили Комедија театры илә бағлыдыр. О, 1960-чы илдән-1971-чи иләдәк һәмнин театрын директору вә баш дирижору вәзифәсиндә фәалијјәт көстәрмишдир.

Бу илләрдә бәстәкар театрын репертуар зәнкинлијинә, бу саһәдә гардаш республикаларла әлағәләрин кенишләnmәсинә, тамашаларын бәди сәвијјәсинин јүксәлмәсинә хусуси фикир вермиш, Азәрбајчан, рус, күрчү, ермәни бәстәкарларынын 30-а јахын опереттасынын тамашаја һазырланмасына наил олмушдур.

О дөврүн бир мүнүм чәһәтини дә гејд етмәк јеринә дүшәр. һәмнин илләрдә театрын тамашаја һазырладығы әсәрләрин мөвзусу мүасирларимизин һәјәтина, мәишәтинә, јарадычы әмәјинә һәср олунурду. Бу, ССРИ Мәдәнијјәт Назирлијинин дигәтинә чәлб етди. Назирлик театрын тамашаларына бахмаг үчүн Бақыја хусуси нүмәјәндәләр көндәрди. Бахышын нәтичәси севиндиричи олду. Театр биличиләри мусигили комедија театрынын бир нечә тамашасыны јүксәк гижмәтләндирди. ССРИ Мәдәнијјәт Назирлији коллективни Москваја — Кремл театрында чыхыш етмәјә дә'вәт етди. Мүттәфиг республикалардакы мусигили комедија театрлары арасында илк дәфә Москвада гастрол тамашалары вермәк дә С. Әләскәровун рәһбәрлик етдији Азәрбајчан оперетта театрына нәсиб олду.

1965-чи илин апрел ајында Кремл театрында көстәрилән У. һачыбәјовун «О олмасын, бу олсун», һачы Ханмәммәдовун «Бир дәғигә» вә С. Әләскәровун «Улдуз» оперетталары пәјтахт тамашачыларынын бәјүк рәғбәтини газанды. Әдәби-тәнгид театрын тамашаларыны јүксәк гижмәтләндирди. Буну «Правда», «Советскаја култура», «Вечернаја Москва» гәзәтләриндә, һабелә «Музыкалнаја жизнь» журналында тамашалар барәсиндә верилән јазыларда, ајры-ајры рә'јләрдә ајдын көрмәк олурду. Әлбәтгә, бу, Азәрбајчан Дөвләт Мусигили Комедија Театрынын бәјүк мұвәффәғијјәти иди.

Москва Оперетта Театрынын баш режиссору, РСФСР әмәкдар инчәсәнәт хадими П. Анисимовун «Коммунист» гәзетинин 13 апрел 1965-чи ил тарихли нөмрәсиндә дәрч олунмуш мәғаләсиндә охујруг:

«Узејир һачыбәјов ән'әнәләрини мұвәффәғијјәтлә давам етмишдир. Бу ән'әнәләрини мұвәффәғијјәтлә давам етмишдир. Ш. Гурбанов адына Азәрбајчан Дөвләт Мусигили Комедија Театрында көстәрилән

ман Әләскәровун мусигиси миллионларла мусиги һәвәскәрларынын рәғбәтини вә мәһәббәтини газанмышдыр. Буна көрә дә мусигини севән вә севдирмәји бачаран гардаш Азәрбајчан халгынын мусигили Комедија Театрынын Москва тамашачылары гаршысында чыхышлары пәјтахтын мәдәни һәјәтинда фәрәшли бир һадисә кими бизи севиндирир. Театрын москвалыларла илк танышлығы, Азәрбајчан мусигисинин, Азәрбајчан мусигили комедија жанрынын наилијјәтләрини нүмајиш етдирир».

Бәли, 1960—1970-чи илләрдә мусигили комедија театры оркестринин, солистләринин ифачылыг сәвијјәси хејли јүксәлмиш, ајры-ајры мусигишүнәсларын, бәстәкарларын дигәтини чәлб етмишдир. һазыра Республика Телевизија вә Радио Верилишләри Комитәсиндә фонете канын гызыл фондунда сахланылан оперетталарын монтажлары, ајры-ајры фрагментләр, арјјалар, дуәтләр һәмнин дөврүн мұхтәлиф илләриндә лентә јазылмышдыр.

Ајры-ајры оперетта тамашаларынын бәди естетик дәјәринин артырылмасы, бунун үчүн театрын репертуарынын даһа да зәнкинләшдирилмәси гаршыја гојулан проблемләрдән иди.

О дөврдә С. Әләскәров вә театрын јарадычы коллективинә һәлә оперетта жанрында гүввәләрини сынамамыш бәстәкарларымызла јахындан әлағә сахламағы гәрәра алыр. Бәстәкарларымыздан А. Рзајев, Ш. Ахундова, З. Бағыров, Р. Мустафајев, А. Рзајева, В. Адыкөзәлов, А. Мәликов, Т. Бақыханов, Н. Мәммәдов, И. Мәммәдов, И. Гулијев, Т. һачыјев вә башгалары театра дә'вәт едилирләр. Фәрди сәһбәтләр, онлары оперетта жанрында әсәрләр јазмаға руһландырды. Белә бир фәкт хусусилә мараг доғурур ки, театрын репертуарында өзүнә мөһкәм јер тутмуш бир чох оперетталар мәһз һәмнин мұәлифләр тәрәфиндән јазылмышдыр.

Театрда һазырланан һәр бир әсәрә јүксәк тәләбкарлыгла јанашырды. Доғрудан да, театрымызын һәмнин илләрдәки репертуарына нәзәр јетирсәк, көрәрик ки, о заман сәһнәмиздә көстәрилән әсәрләр мөвзу рәһкәрклијинә малик олмагла мүасир һәјәтимызын мұхтәлиф саһәләрини әкс етдирмишдир. һәјәтимызын, гуручулуг ишләримизин инкишаф сүр'әти илә ајаглашмајан һәр чүр һоғгабазлары, бүрокәтлары, јалтағлары, учуз јолла варланмаг нијјәтиндә олан рүшвәтхорлары, тамәкарлары тәнгид атамәгнә тутмаг, һәмнин типләрин ич үзүнү ачмаг, күлүш јолу илә онлары күлүнч вәзијјәтә салмаг.

Бу һәмнин илләрдә театрын әсас девизинә чеврилмишдир. Мәһз буна көрә дә Азәрбајчан оперетта сәнәти үмүмтишфәг миғјасында кениш шөһрәт газанмышдыр. Ш. Гурбанов адына Азәрбајчан Дөвләт Мусигили Комедија Театрында көстәрилән

тамашалар мұасир бахымдан да диггәти чөлб едир. Элбәттә, мусигини комедија театрынын бу күнкү мұвәффәгигәтләриндә дә С. Эләскәровун бөјүк әмәји вар.

С. Эләскәров мусигили комедија театрынын баш дирижор у оларкән кәнч дирижор кадрларынын һазырланмасына да хусуси диггәт јетирмишди. Буна гејд етмәк даһа хошдур ки, бу иш тәкчә республикамызда инкишаф едән кәнч мусиги кадрлары илә мөһдүдлашмајыб.

Болгарыстан Халг Республикасындан Рушти Шукријев вә Газахыстан ССР-дән Икрам Мәснмов ССРИ Мәдәнијјәт Назирлијини тәјинаты илә бир илә јахын вахта С. Эләскәровун рәһбәрлији илә ихтисасларыны тәкмилләшдирмиш, Азәрбајчан бәстәкарларынын театрын репертуарында өзүнә мөһкәм јер тутан оперетталарына мұвәффәгигәтлә дирижорлуғ етмишләр.

Республикамызын исте'дадлы дирижорларындан Камал Аббасов, Қазым Әливердибәјов, Елмар Абулсәлимов, Камал Мәмәдов, Тале Гәннјев, Јефим Бродски, Јаков Алексанјан вә башгаларынын бир сәнәткар кими јетишмәсиндә С. Эләскәровун әмәји чохдур. Онлар Сүләјман мұәллимин дәјәрли мәсләһәтләриндән чох шәј өјрәнмиш, оперетта жанрына дирижорлуғун сәчијјәви хусусијјәтләринин инчәликләрини мәнимсәмәклә ифа чәлылығ имканларыны кенишләндирмишләр. Инди Елмар Абулсәлимов Москва Оперетта Театрында, Қазым Әливердибәјов М. Ф. Ахундов адына Опера вә Балет Театрында, Јефим Бродски Свердловск Оперетта Театрында дирижор ишләјриләр.

С. Эләскәровун һәјат вә јарадычылыгы һаггында данышаркән онун кечдији јолу, көстәрдији фәалијјәти мұхтәлиф истигамәтләрдә групплашдырмағ, әлбәттә, шәртидир. Әслиндә индијә гәдәр чәлышдығы мусиги мәктәбләри вә мұхтәлиф инчәсәнәт мұәссисәләриндәки ишин характери, орадакы фәалијјәти, һәјата кечирилән тәдбирләр бир-бирилә әләғадардыр. Лакин бу да бир һәгигәтдир ки, һәммин маариф-инчәсәнәт мұәссисәләриндә көрүлән ишләр әсасән ики саһәјә ајрылыр. Бунағ сырғ јарадычылығла бағлы олан ишләри вә тәшкилати-ичтимаи ишләри әһатә едир. Буна көрә дә бәстәкарын мусиги мәдәнијјәтимизин инкишафы наминә көстәрдији тәшкилати-ичтимаи фәалијјәтиндән бир гәдәр данышмағ јеринә дүшәр.

С. Эләскәров мусиги мәктәбинин директору вәзифәсиндә чәлышаркән мәктәбин мадди базасынын мөһкәмләндирилмәси үчүн тәдбирләр һәјата кечирмишди. Элбәттә мәгсәд республикамызын мәдәни-маариф мұәссисәләрини, ајры-ајры мусиги мәктәбләрини ихтисаслы кадрларла тәјмин етмәк иди. Лакин тар, каманча, балабан, зәрб әләтләри синифләриндән бир

чоху бағланмыш, бә'зи синифләрдә исә бир-ики тәләбә галмышды. Бу нунла јанашы, муғамат вә халг маһнылары ифа чәсы һазырлајан шө'бә дә бағланмышды. Директор тә'чили тәдбирләр көрмәли олду. Мәрһум сәнәткарларымыз, республиканын халг артисти, тарзән Әһмәд Бакыханов, бәстәкар Адил Кәрәј онун јахын көмәкчисинә чеврилдиләр. С. Эләскәров синифләри бәрпа етмәк үчүн республиканын ајры-ајры шәһәр вә районларына кетди. Бир груп кәнчи сечиб онларын орта ихтисас мусиги мәктәбиндә тәһсил алмаларына, бу сәнәтин инчәликләрини камил бир тәрздә өјрәнмәләринә н аил олду. Азәрбајчан ССР халг артисти Һабил Әлијев, республиканын әмәкдар артисти Ислам Рәјев, сәнәтшүнаслығ намизди Оғтај Гулијев вә башгалары мәнз һәммин илләрдә бөјүк сәнәт әләминә кедән јолун ахарына дүшдүләр.

Чәкилән зәһмәт өз бәһрәсини верди. Тәләбәләрин гүввәсилә 20 ијүн 1953-чү илдә көркәмли бәстәкарымыз Ү. һачы-бәјовун «Аршын мал алан» опереттасы тамашаја һазырланды. Әсәр М. Ф. Ахундов адына Азәрбајчан Дөвләт Академик Опера вә Балет театрынын сәнһәсиндә мұвәффәгигәтлә көстәрилди. Дирижор Әһад Исрафилзадә, режиссор исә Зәфәр Нә'мәтов иди. Тамашаја Үзејир бәјин һәјат јолдашы Мәләјкә ханым да дә'вәт едилмишди. О, разы галдығыны билдирмиш вә демийшди ки, 1925-чи илдә мусиги техникумунун тәләбәләри «Аршын мал алан»ы Үзејир бәјин рәһбәрлији илә тамашаја гојмушдулар. Бу күн мән хәјалән о илләрә гајытдым. Демәк, өтән илләр һәдәр кетмәјиб. Әминәм ки, кәнч исте'дадлар мусиги мәдәнијјәтимизин инкишафында бөјүк рол ојнајачағлар.

1954-чү илдә С. Эләскәрову Азәрбајчан ССР Мәдәнијјәт Назирлијинин Инчәсәнәт Ишләр Идарасынын рәиси вәзифәсинә тәјин едилрәр. О, бу вәзифәдә 1956-чы илә гәдәр чәлышмыш, республикамызда фәалијјәт көстәрән ајры-ајры театрларынын, мусиги коллективләринин репертуарыны јени, мұасир тәләбатла сәсләшән вә јүксәк бәдин дәјәри илә фәргләнән әсәрләр һесабына зәнкинләшмәси мәсләсинә хусуси фикир вермишди. Сүләјман мұәллим зәһмәткешләрин мусиги-эстетик зөвгүнү тәрбијә етмәк саһәсиндә мұһүм тәдбирләр һәјата кечирилмәсинә вә бу ишдә гүввәтли тә'сир күчүнә малик олан јени опера, балет вә симфоник әсәрләрин јарадылмасына хусуси диггәт јетирди. Көркәмли бәстәкарларымыздан Ч. Чәһанкировун «Азад» операсы, Ч. һачыјевин даһн рәһбәримиз В. И. Ленинин хатирәсинә һәср етдији 4-чү симфониясы, Ә. Аббасовун «Гарача гыз» балети, Ф. Әмиров вә Е. Нәзированын «Әрәб мөвзусунда фортепиано вә оркестр үчүн концерт» вә с. әсәрләрин «бүнөврәси» мәнз һәммин илләрдә гојулмушдур.

Бәстәкарын мұхтәлиф инчәсэнәт мұәссисәләриндәки фәалијјәтини мұәјјәнләшдирәрқән ајдын олур ки, о гаршысына халгымызын мусиги мәдәнијјәтинин инкишафына гүввәтли тә'сир көстәрән чох бөјүк јарадычылыг вәзифәләри гојмушдур?

Мусиги сәнәтимизин инкишафына көмәк етмәк. Гәдим вә зәнкин бир тарихә малик олан халг мусигимизин ән көзәл ән'әнәләрини јарадычылыгла инкишаф етдирмәк. Халг мусиги көкләри, халг мусиги нүмунәләри әсасында јаранан ири һәчмли мусиги әсәрләринин артмасына, онларын көзәл ифачыларынын јетишмәсинә наил олмаг. Гуруб-јарадан адамларымызын, кениш динләјичи күтләсинин мусиги-естетик зөвгүнү инкишаф етдирмәк.

С. Әләскәровун мусиги, мәдәнијјәт аләминдә вә ајры-ајры мұәссисәләрдәки тәшкилати-ичтимаи фәалијјәтинин әсас мә'насы, һәрәкәтә, инама, мұвәфқәгијјәтә сәбәб олан гүввәси мәнз бу олмушдур.